

אין עור מליבדו
אין יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרוייקט ד' השנים נסא ודארין קדם רגלי אי יזה בית אשר תבנו לי ויא יזה מקום מנוחתי

פרשת נח תשפ"ד

גליון 356
נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

- מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
- הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם הגה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך
- הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש ב"ר משה הרה"ק רבי ישראל ב"ר שלום שכנא הרה"ק רבי אליעזר ב"ר נפתלי צבי
- הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר מנחם מענדל מרן רבי עובדיה יוסף בן גורג'יה הרה"ק רבי קלונימוס קלמוש מפיאסעצנא הי"ד ב"ר אלימלך
- הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם
- הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד דאבראמיל ב"ר אברהם
- הרה"ק רבי יהודה צבי איינשטיין מראזאלא ב"ר משה
- הרה"ק רבי נתן דוד ב"ר ריהמאל

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח" (ו', ט')

רש"י – "אלה תולדת נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י', ז') זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים"
 עפ"י פירושו של רש"י יוצא כי תולדותיו של נח רומזים על קיום המצוות וידוע כי כאשר אדם מקיים מצווה הוא צריך לעשותה במחשבה דיבור ומעשה וניתן לראות את שלושת השלבים הנ"ל רמוזים בשמות בניו של נח ש"ם ר"ת ש"ם מחשבת"ו רומז על מחשבה חס רומז על דיבור שכן בידוע שכאשר האדם מדבר ע"י הבל פיו מוציא הוא חום מפיו ויפת רומז על המעשה שכן מובא כי מבניו של יפת בנו את בית המקדש השני ועוד יפת"ר ידיו פועלות תורה וכן ר"ת פעל ידיו תרצה וע"י שהיהודי מקיים את המצוות בכל השלבים הנ"ל נעשה חובתו בקיום המצווה ר"ת נ"ח

ויאמר אלקים לנח קץ פל בשר בא לפני פי מלאה הארץ חמס ויאמר מפרש"י כי מלאה הארץ חמס. לא נחתם גור דינם אלא על הגזל"

ואילו בפס"י כותב רש"י בפירושו למילה ותשחת לשון ערוה ועבודה זרה ונשאלת השאלה מה הקשר בין שהיתה כל הארץ ערוה לבין ענין הגזל וניתן להסביר את העניין בס"ד עפ"י הגמרא בברכות (ל"ה, ע"ב) "א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזל להקב"ה וכנסת ישראל שנא' (משלי כח, כד) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנא' (דברים לב, ו) הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' (משלי א, ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את

"וישאר אף נח ואשר אתו בתבה" (ו', כ"ג)

רש"י – אך נח – לבד נח, זהו פשוטו. ומדרש אגדה היה גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות. ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר הן צדיק בארץ ישלם

רש"י הקדוש מביא שני פירושים שהיה נח לבד וכן פירוש נוסף ממדרש אגדה גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות. ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר הן צדיק בארץ ישלם ונשאלת השאלה מה הקשר בין שני הפירושים שהביא רש"י וניתן לענות בס"ד כי המילה 'אך' עולה למניין 21 כמניין שם א-היה שהוא שם התשובה כנודע וצריך האדם לדעת שגם אחרי התשובה באה הכפרה על העברות שעשה גם אם זה בשוגג אך הרצון הוא שהם יהיו יסורין

משנת הצדיק – הרה"ק רבי מנחם נחום מצ'רנוביל צצוק"ל זי"ע – י"א מרחשוון

רבי מנחם נחום מטשרנוביל נולד בשנת ת"צ (1730). לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגארינסק בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכישרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה עבד כמלמד, מקצוע שאפשר לו גם להקדיש מעתותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרו. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בענייני גופו ובסיגופיו. כשנתפרסם הבעש"ט, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למיזבו' בכדי לתהות על קנקנו של המורה החדש. מאז ביקורו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעש"ט קיבל עליו את מרות המגיד ממזריטש הצדיק רבי מנחם נחום נקרא בשם טברסקי. על מקור השם מספרים חסידים סיפור זה: בתקופתו חיבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של ר' נחום וצ"ל לבחור לו שם משפחה היה מכוון לינו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממזריטש ובראשם רבי מנחם מנדל מוויטבסק ז"ל, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשרנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש טברסקי. רבי נחום ניחן בכישרון רשני מובהק, והוא העמידו לשרות התנועה החסידית להפיץ את רעיונותיה ברבים. סובב בערים ובכפרים, ובנועם מדברותיו והליכותיו בקדושה רכש לבבות לתורת הבעש"ט. בנסיעותיו אלה שם לבו גם למצבם הכלכלי והרוחני של אחינו, ובמיטב יכולתו עשה לתיקונן ושיפורן. צדיקי דורו המפורסמים העריצוהו מאוד ר' לוי יצחק מברדיטשוב וצ"ל כותב על המגיד מטשרנוביל בהסכמתו לספרו "מאור עינים" "איש אלקי מהי מנחם נחום מק"ק טשרנוביל, שיפרצו מעיינות חממתו. הקדוש ר' משולם זושא מאניפולי כתב עליו: "הרב המפורסם... הישיש איש אלקי מה' מנחם נחום מטשרנוביל

על אף היותו עני מרוד עסק תמיד בצדקה ואת פרוטותיו האחרונות הוציא לעניים ובייחוד למצוות פדיון שבויים, בה דבק דבקות יתירה. גם בשמשו כרב בקהילת טשרנוביל חי בעוני, אולם תמימותו, ענוותנותו ויחסו הנפשי לזולת שימשו מופת לרבים. ביום י"א מרחשוון שנת תקנ"ח (1797) נפטר רבי נחום בטשרנוביל, ושם מנוחתו כבוד. עוד באותה שנה הופיע בכרדיטשוב ספרו הקטן "שמח לב", ובסלאוויטא ספרו הגדול "מאור עינים", שעשה רושם רב בעולם החסידות. את מקומו ירש בנו רבי מרדכי, יוצר שושלת טשרנוביל המפוארה.

סיפר רבי מנחם נחום שפעם אחת התאכסן בבית אחד והחל לומר תיקון חצות ומתוך צער עז על החורבן החל לבכות בדמעות שלישי. הפונדקאי היהודי, שהיה בור ועם הארץ, שמע קול כבי מחרדו של האורח נשוא הפנים ורץ בהלה לראות מה קרה לאורחו. להפתעתו ראה את הרב יושב על הארץ ומקונן מרות. "כבוד הרב", שאל הכפרי, "מה אני יכול לעזור לך?" הרב הפסיק לרגע וענה לו שהוא מתאבל על חורבן ירושלים. "ירושלים נחרבה!?" הודיעו הכפרי, "מתי?" דקות ארוכות הסביר לו הרב שהוא מתאבל על חורבן בית המקדש שאירע לפני אלפיים שנה, והוא מתפלל שמשיח צדקנו יבוא ויוציאנו מן הגלות היישר לירושלים.

הפונדקאי רץ לחדר השינה שלו וסיפר לאשתו את אשר אמר הרב. הכפרית, תמימה לא פחות מבעלה, שמעה וענתה: "לך אמור לרב, שיש לנו כאן עינים, פרות ותרנגולים שרכשנו ביזע ובעמל רב. לא נוכל להותיר כאן הכל ולעלות סתם כך לירושלים. איני רוצה שמשיח יבוא". הכפרי חזר לחדרו של הרב והבהיר את עמדתה הנחרצת של הכפרית שלו על ביאת המשיח.

הרבי שהבין את עומק הבורות וחוסר הידע היהודי של בני הזוג, לא גער בכפרי. מצחו נחרש קמטים ועיניו הפיקו חמלה והוא שיגר את הכפרי עם תשובה מנומקת לפונדקאית: "הרי מפעם לפעם מתנפלים עליכם הטטרים (גויים שהיו מזויקים) אמור לאשתך שכשיבוא משיח לא תסבלו מן הטטרים. אי לכך, כדאי לה לרצות בבואו". הכפרי חזר לרעייתו והשיב את תשובתו של הרב. אשתו האיזנה בתשומת לב ואז השיבה תשובה ניצחת: "אמור לרבי שלך, שהמשיח ייקח את הטטרים לירושלים שלא יציקו לנו ואתנו יותר פה..."

סיפור זה היה מספר רבי מנחם נחום בעצמו במהלך השנים שלאחר מכן, ברצותו להמחיש עד כמה מנותקים היו יהודים מאמונתם. "אם היינו מחכים לביאת המשיח כדבעי", סיים הרב את דבריו, "היה הוא מגיע לגאלנו כבר".

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

מקור ברוך – הרה"ק רבי ברוך ב"ר ישראל הגר זצוק"ל זי"ע

"צַהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבָּה וְאֵל אִמָּה תְּכַלְכֵּל מַלְמַעְלָה וּפְתַח הַתְּבָה בְּצַדָּה תְּשִׂים תַּחְתֵּימָּה שְׁנַיִם וְשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה" (ו', ט"ז)

כפי שאמרתי כבר כמה פעמים דבר שאינו נפקא מינה להלכה יכול כל יהודי לומר כוונה, י"ל בהבנת הפסוק הנ"ל בהקדם הגמרא (מנחות כ"ט ע"ב) עה"פ "בטחו בד' עדי עד כי בי-ה ד' צור עולמים (ישעיה כ"ו) "אלו שני עולמות שברא הקב"ה, העולם הזה בה"א והעולם הבא ביו"ד ומקשה מפני מה נברא העולם הזה בה"א שהיא פתוחה מלמטה ומשני מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת ייצא כלומר לרמו שהבא ליטמא פותחין לו ותו מקשה ומה טעמא תליא כרעיה ומתריך דאי הדר בתשובה מעיילי ליה היינו דדרך אותו הפתח נכנסים הבעלי תשובה ומקשה ליעייל בהך כלומר בפתח התחתון שבו יצא ומשני לא מסתייא מילתא ובמפרשים ביניהם הפנים יפות מסבירים תירוץ הגמרא שבאותו פתח שיצא ומרד בבורא יתברך שמו ויתעלה נתהוו הרבה משטינים ומקטרגים ואין נותנים לו להיכנס, לכן צריך הוא פתח קטן צדדי להיכנס בו. אמנם מובא בשם המגיד ממזריץ' לפרש הפסוק בתהילים קט"ט "זמירות היו לי חוקך בבית מגורי" עפ"י הידוע שע"י לימוד התורה ברבים מומרים ומכרתים את כל המשטינים והמקטרגים, זמירות מלשון מומרים ומרות וזה "זמירות" לומר החוחים ולהכרית העריצים "היו לי" בא לי ע"י חוקך" היינו לימוד התורה הקדושה בבית מגורי' מרמז לתורה ברבים כדמצינו מה שביקש דוד המלך (תהילים ס"ו) "אגורה באהלך עולמים" ואיתא בגמרא (סנהדרין ק"ה ע"ב) על הפסוק "מה טובו אהלך אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות" היינו ע"י לימוד התורה באהלה של תורה כלומר בבתי כנסיות ובתי מדרשות יש בכוחו להיכנס בפתח הרחב של האות ה"א ולומר את כל המשטינים והמקטרגים. ובהקדמה זו מפרש הרה"ק מלובליץ זיע"א הגמרא (שבת קנ"א) האי צורבא מרבנן לא מייעני הוא קא חוינן דמייעני אם איתא דמייעני אהדורי אפתחא לא מיהדר צורבא מרבנן הוא תלמיד חכם חריף וחכם כמובא ברש"י (תענית ד) וא"כ ע"כ שהוא לומד תורה ברבים כדאיתא בגמרא (ברכות ס"ג) מאי דכתיב (ירמיה נ) חרב על הבדים ונאלו חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושיבים בד בבד ועוסקין בתורה ולא עוד אלא שמטפשים

סגולה לפרנסה – עסק התורה בעמל

"וְתַבָּא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעַת עָרַב וְהִנֵּה עֹלָה זֵית טָרֶף בְּפִיה וַיִּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ" (ח', י"א)

ידוע כי כאשר רוצים לדעת אם חפץ מסוים יוכל לצוף במים מסתכלים על המשקל הסגולי שלו כך עם ישראל כאשר הם מתנהגים כעם סגולה ולא כשאר העמים אזי בכך הם מתבדלים משאר העמים ועולים מעלה מעלה בזמן שהגויים יורדים מטה וכן אנו מוצאים רמז לכך בפס' הנ"ל שבו נאמר וידע נח כי קלו המים מעל הארץ ויש לשים לב כי המילה קלו נכתבה באות ק"ף מלשון קל ולא באות כ"ף לשון נגמו וניתן לפרש בס"ד כי הדבר בא לרמז כי אדם שעוסק ועמל בתורה המשולה למים חייו הינם קלים בזמן חיותו על הארץ ואין הוא שוקע בהבלי הארציות הסובבים אותו המכבידים על האדם ומביאים לו מחשבות לא טובות ודאגות סרק שכן ע"י עסק התורה בקדושה וטהרה זוכה האדם לקבל מחשבות טובות ונכונות מלאות אמונה בה' יתברך וע"י כך חייו נעשים יותר קלים וכן נכתב בוודר הקדוש (דף י"א ע"א) "מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מעלאי ומתתאי ולא דחיל ממרעין ביישין דעלמא בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי ויליף מניה בכל יומא דהא אורייתא תוליה לבר נש למיזל פארך קשוט, תוליה ליה עיטא היף יתוב

עפ"י הנ"ל ניתן גם לפרש את הרישא של הפסוק ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה היינו היונה רומזת לעם ישראל שכל היום עוסקים להשיג פרנסה למחייתם אך לעת ערב כאשר הם מסיימים את עבודתם הם מתכנסים בבתי המדרשות ועוסקים בתורה זהו שנאמר עלה זית בפיה שכן התורה נמשלה לזית (דברים רבה ז, ג) וע"י כך ידע האדם מנוחה ושלוות הנפש כי קלו המים מעל הארץ שכן ע"י עסק התורה יזכה האדם להתעלות מעל קשיי העולם הזה